

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. Proponitur sententia Cajetani circa constitutionem actus liberi Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

rium; iis enim, quæ ex necessitate naturæ operantur, nullæ aguntur gratiæ, nec eorum auxilium imploratur.

II. Res creata, nec infinita sunt, nec Dei felicitati necessaria, scilicet sunt Deo libera.

Ratio denique est, quam optimè declarat S. Thomas hic, q. 19. a. 3. Corpore: Quamvis enim Deus amet necessariò bonitatem suam, utpote quæ, infinita cum sit, omnemque in se perfectionem complectens, ejus in se voluntatem rapiat; in rebus tamen creatis nihil est quod eum ad illarum amorem necessitet, cum ex unâ parte earum bonitas finita sit & limitata, ex alia vero ad Dei felicitatem nullo modo sint necessaria: Deus quippe à rebus creatis planè est independens, quod & in se evidens est, & testatur Scriptura, dicente Psalmistâ, Dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Quamvis ergo amet se Deus tanquam finem, ex vi tamen hujus amoris non necessitatur ad amandum aut volendum nisi illa media, quæ ad hunc finem sunt necessaria, quale nihil est creatum, cum Deus ab intrinseco felix sit & beatus, nullòque indigeat extrinseco, ut ostensum est.

Psalm. 15. vers. 1.

III. Inclinatione Dei ad communem candorem se creaturis, quo sensu sit infinita.

Dices: Deus habet infinitam inclinationem ad se communicandum creaturis, ergo in hoc nulla est in eo libertas, aut indifferentia; quò enim major inclinatio, eò libertas minor; ergo ubi inclinatio infinita, nulla libertas. Respondetur inclinationem, sive innatam, quæ est cujusque rei entitas; sive elicitam, quæ vel est actus voluntatis quo quis in rem aliquam fertur, vel operatio intellectus proponens bonitatem objecti: Respondetur, inquam, utramque hanc inclinationem, vel materialiter sumi posse, vel formaliter. Habet exempli gratiâ ignis inclinationem ad suam spheram, habet Angelus inclinationem ad eandem: inclinatio Angeli in hoc casu est materialiter perfectior, inclinatio ignis perfectior formaliter, utpote qui ad suam perfectionem naturalem indiget præsentia in sua spherâ, tanquam re sibi necessariâ cum tamen præsentia in illo loco non indigeat Angelus.

Inclinatio materialiter, & formaliter.

IV. Inclinatione Dei ad se communicandum ad extra, est materialiter solum infinita, non formaliter.

Ad argumentum itaque dico inclinationem, quam Deus habet ad communicandum se ad extra, esse solum materialiter infinitam, quia scilicet est ipsa entitas Dei, non tamen est infinita formaliter, cum Deus nullâ re creatâ indigeat, ut dictum est. Quâ de causâ major aliquo modo dici potest formaliter inclinatio ignis ad calorem, vel suam spheram, quam Dei ad operandum ad extra. Imò posito hoc rerum statu, majorem inclinationem formaliter habet Deus, ut concursus indifferentem det hominibus, indemnemque servet eorum libertatem, & penas malè, præmia bonè operantibus decernat, quam ut se naturæ humanæ hypostaticè uniat: primum siquidem exigitur aliquo modo ab ipso, non secundum; debita autem præferri debent gratuitis, & justitia liberalitati: neutrum tamen facit Deus necessariò, quia absolute carere potest utroque.

Dei ad res creatas inclinatio magis declaratur.

V. Inclinatione Dei ad creaturam est ætativè respectu omnium æqualis.

Hæc ergo Dei ad creaturas inclinatio est ætativè infinita, & respectu omnium æqualis, inò eadem, cum sit realiter & ætativè Deus. Sicut etiam displicentia respectu levissimi peccati venialis, & cujuscumque mortalis, est ætativè infinita & æqualis; nullus tamen dicit Deum esse infinite offensum homini justo, ob leve aliquod peccatum admisum; illa quippe infinitudo non est formaliter ratione objecti, sed materialiter ratione subiecti infiniti, quicum identificatur.

VI. Magis trahit infinita bonitas in-

tuitivâ, quam finitam bonitatem cognitam infinite: perfectior siquidem cognitio non addit valorem objecto, sed perfectissimè solum illud repræsentat, facitque cognoscentem scire, habere id bonitatem tantum finitam, ac vim imperfectam trahendi voluntatem, & consequenter non esse dignum quòd ametur infinite. Sed de hoc, Deo dante, fultius alibi, maxime tertiâ parte, dum de necessitate incarnationis.

tuitivâ cognita finitâ, quam finitam bonitas cognita infinita.

Hac itaque veritate, Deum scilicet esse liberum, nihil certius. Deliravit ergo Petrus Abailardus, Wiclefus, Lutherus, & alii ejusdem farinae homines, qui Deum facere non posse dicebant, nisi ea quæ fecit: deliravit Bucerus affirmans Deum, quicquid facit, necessariò facere, nec aliter facere posse. Concludo itaque cum Theologis, imò Orthodoxis omnibus, Deum verè ac propriè esse liberi arbitrii, nullaque in operationibus ad extra teneri necessitate.

VII. Quorundam delirantia, negantium Deum esse liberum.

Sicut ergo certissimum est, Deum esse in operando ad extra liberum, ita quo hæc ejus libertas explicetur modo, explicatu est difficillimum. Quia in re, ut affirmant omnes, haud ægrè quis aliorum dicta, procedendique vias impugnaverit, commo- dam tamen rem hanc explicandi rationem invenire, haud ita est in promptu. Unde Suarez Disp. 30. Metaph. sect. 9. num. 35. omnibus, quæ ad rem hanc afferri solent, latè discussis, tandem his verbis concludit: Quapropter non vereor confiteri, nihil me invenire, quod mihi satisfaciat. Vasquez etiam hic Disp. 80. cap. 1. num. 1. de divinâ libertate ait, non quid sit, sed quid non sit, humanâ mente capi posse. Et cap. 2. num. 12. addit: Nodus hic, meâ sententiâ, insolubilis est pro hoc statu vite. Molina item 1. p. q. 14. a. 15. sine: Quid verò, inquit, hoc sit in actu volitionis, aut scientiâ divinâ, libenter ab aliis discere vellem: forte id de numero eorum est, quæ ab humanâ mente in hac vitâ comprehendi non possunt, in patria tamen perfectè videbuntur. Et quò quis est doctior, eò se hac in parte magis inscium agnoscat.

VIII. Modus, quo Deus liberè vult res creatas, est explicatu difficillimus.

Variorum circa difficultatem explicandi Dei libertatem dicta.

Quare non pudet cum sapientibus viris meam quoque hac in re ignorantiam fateri: quædam nihilominus circa hoc mysterium, discendi magis, quam docendi studio proponam. Illud verò S. Augustini Epist. 3. ad Volusianum habendum semper præ oculis, ubi de Deo loquens sic habet: Hic si ratio queritur, non erit mirabile; si exemplum poscitur, non erit singulare: deus Deum aliquid posse, quod nos fateamur investigare non posse: in talibus rebus tota ratio facti est potentia scientiâ. Hæc ille.

IX. Pulchrum S. Augustini essatum, semper in hac materiâ præ oculis habendum.

SECTIO SECUNDA.

Proponitur sententia Cajetani circa constitutionem actus liberi Dei.

DEUS de factò ab æterno liberè voluit creare mundum, ergo ab æterno actum habuit vitalem & liberum, per quem illum voluit creare, quo tamen actu carere potuit, cum potuerit non omnino velle mundum creare. Querimus ergo quid voluntati seu entitati Dei necessaria addat hæc mundi volitio, vel quid minus habuisset Deus, si non decrevisset creare mundum: cum enim actus hic sit liber, potuisset in Deo non esse.

I. Status questionis circa constitutionem actus liberi Dei.

Omitto hic Conradum Worstium Hæreticum, qui teste Becano in Manuali, lib. 3. cap. 1. docebat actus, seu decreta Dei libera non esse ipsam Dei substantiam, sed accidentia ei superaddita, & in Deo recepta: quæ etiam aiebat non esse æterna, sed

II. Hæretici in-justam circa actus, & decreta Dei libera error.

Pronunciatum Deo indignissimum.
 sed Deum, quantumvis in essentia sit immutabilis, in voluntate tamen esse mutabilem. Hæc, inquam, omitto, supra enim ex Scripturâ, Patribus, & Theologis ostendi Deum, omnino simplicem esse & immutabilem, quod tamen duplex Dei attributum indigno hoc pronuntiato hic auctor destruit, summæque ejus perfectioni non parum derogat.

III. *Cajetani circa constitutionem actus liberi Dei sententia.*
 Prima itaque sententia est Cajetani, qui 1. p. q. 19. a. 2. & 3. & 3. p. q. 1. a. 1. ait rem illam, seu perfectionem, aut formalitatem, quæ Deo tribuit denominationem volentis liberè, esse ejusmodi, ut licet, postquam in Deo est, non possit ab eo separari, sed in æternum in eo durare debeat, simpliciter tamen potuerit in eo ab æterno non esse. Hanc sententiam licet P. Fonseca 3. to. Metaphys. lib. 7. cap. 8. q. 5. sect. 3. audaciorem appellet, & parum tutam, acerrimèque in eam invehatur, postea tamen in illam relabi videtur, nec nisi in solo loquendi modo, ab eâ discrepat. Eandem tenet Salas 1. 2. tract. 3. disp. 1. sect. 8. §. 7. Egidius Præsentatus to. 1. de Beat. lib. 5. q. 21. a. 2. Eidem sententiæ, ut testatur Granada hic tract. 3. Disp. 5. sect. 1. num. 2. subscribunt docti recentiores. P. Suarez etiam to. 2. Metaph. disp. 30. sect. 9. num. 11. ait, si meram naturalem rationem spectemus, hanc Cajetani sententiam verisimilem esse & probabilem, nisi ex fide rejiceretur. P. Arriaga hic, Disp. 28. sect. 5. num. 91. asserit eam ex Scripturâ & Conciliis non facile impugnari: deinde, cum ea quæ contra illam objici solent, solvisset, aliud ad ejus impugnationem subjungit, quod fortasse minus urget, quàm illa, quæ ut minus ad illam refellendam efficacia rejicit.

Quinâ huic Cajetani sententiæ favore videatur.
IV. Hæc tamen Cajetani sententia nullo modo est admittenda: Quare & ipsi Thomistæ acerrimè in eam invehuntur, maxime Ferrara 1. contra Gentes, cap. 75. Bannez & Zumel hic, q. 19. a. 2. & alii. Unde Tannerus 1. p. Disp. 2. q. 10. dub. 4. num. 10. ait hanc sententiam ab omnibus communiter rejici, tanquam absurdam, male sonantem, & parum tutam in fide. Tandem de hac Cajetani opinione sic more suo scribit Alarcon tract. 3. d. 4. cap. 4. num. 2. Hæc sententia, inquit, ab omnibus fere Auctoribus eo fastidio rejicitur, ut nonnihil Catholicis naribus fetere videatur. Hæc ille.

V. *Varia, gravissimæque incommoda ex hac Cajetani opinione sequuntur.*
 Contrà ergo hanc Cajetani sententiam est primò: ex hac enim opinione sequitur esse jam aliquam realitatem, quæ de facto est Deus, quæ tamen potuisset realiter non esse Deus: & e contra est aliqua, imò infinitæ realitates possibiles, quæ de facto nec sunt Deus, nec omnino sunt, & tamen potuissent esse Deus: ex quo sequitur Deum non esse in existendo ens usquequaque & summè necessarium. Secundò: hic accessus alicujus realitatis, quæ potuisset non esse in Deo multum detrahit perfectissimæ Dei simplicitati, & quoad hoc à sententiâ Worstii supra num. 2. impugnatâ nihil videtur differre.

VI. *Implicet idem identificari simul & non identificari.*
 Tertiò: licet aliqua fortassis prædicata contradictoria admitti possent in Deo, nullo tamen modo admittenda ulla sunt in ordine ad identificari realiter & non identificari: sic enim licet res in duobus locis vel temporibus constituta, varia recipere queat prædicata contradictoria, ut hic realiter moveri, illic non moveri; hic esse possit alba, calida &c. ibi non esse, & sic de cæteris: non tamen potest non esse secum in utroque loco ac tempore realiter identificata. At verò hi Auctores ponunt aliquid in Deo jam realiter cum eo identificatum, hanc scilicet actus liberi realitatem, quam

Multa ponit hæc sententia identificata eum Deo, quæ potuissent in eo non identificari.

tamen dicunt potuisse non esse realiter cum eo identificatam, nec omnino in Deo fuisse. Sicut etiam aiunt actum liberum, quo Deus potuisset velle alium mundum, vel Incarnationem Patris aut Spiritus Sancti &c. potuisse ab æterno fuisse realiter identificatum cum Deo, qui tamen jam non est realiter cum eo identificatus.

VI.
 Quartò: si actus ille, seu realitas sit libera in existendo, ut docet hæc sententia, sequeretur eam esse creaturam; inde enim Ariani sufficienter probare se existimabant Filium in divinis esse creaturam, si ostendissent eum esse in existendo liberum: quam etiam consequentiam Patres & Concilia putabant esse validam, quare necessariò negandum putabant antecessens, ut constat ex Concilio Toletano undecimo: ergo actus liber in Deo, quoad id quod addit supra voluntatem ejus necessariam, erit secundum hanc sententiam creatura: sicut de facto, in eadem sententiâ, actus liber, quo potuisset Deus velle alium mundum, qui actus juxta illos Auctores jam realiter non existit, non est Deus, & habet conceptum creaturæ. Ex quibus sequitur hanc Cajetani sententiam à nemine admitti posse.

SECTIO TERTIA.

Due alie opiniones circa actum liberum Dei.

I.
ALII itaque ut has difficultates in hac materiâ evitent, asserunt actum liberum Dei supra entitatem ejus necessariam addere solummodo respectum rationis: ita Capreolus in 1. distinct. 45. Ferrara, Zumel, & alii ex Thomistis. Sed contrà, si enim per respectum rationis intelligant actum nostri intellectus, per quem intelligimus Deum liberè volentem, certum est hunc actum non ingredi conceptum Dei volentis, cum volitionem Dei habeat pro objecto, se autem pro objecto non habet. Deinde potuit Deus liberè nolle creaturam ullam producere, saltem intellectualem; ergo ille actus liber constitui nequit per actum intellectus creati.

II.
 Hoc etiam probat, non posse actum liberum Dei constitui per ens rationis objectivè, seu per quid fictum; præterquam quod hoc per se parum videatur probabile. Si autem per respectum rationis intelligant fundamentum in Deo hujus nostri actus vel conceptus, hoc fundamentum quid sit inquirimus, & quid voluntati Dei necessariæ superaddat.

III.
 Tertia hæc in re sententia eorum est, qui voluntatem Dei liberam in virtuali quadam determinatione constituunt, quâ scilicet Deus ad hanc potius se actionem externam determinat, quàm ad aliam. Sicut enim, inquirunt, in nobis antecessenter ad productionem hujus actus amoris, potius quàm alterius, intelligitur virtualis quædam determinatio, per quam ad illum eliciendum determinamur, ita contingere asserunt in Deo respectu operationis ad extra: hæc verò determinatione positâ, nil opus esse aiunt alio actu interno, cum per hanc sufficienter determinetur Deus ad operandum ad extra, & rem quamvis producendam: ita Albertinus tom. 1. q. 2. Theologicâ in secundum corollarium Philosophicum: Salasar in defensione Conceptionis, capite 24. à numero 44. & alii nonnulli.

Sed